

Avonturen met de putthaak

Het moet een jaar of vijf geleden zijn geweest dat ik voor het eerst op het idee kwam in een straatkolk (zo'n rioolputje met een plat, stevig rooster erop) te kijken of er soms een kikker of pad in zat. En verdomd, er zat een grote bruine kikker die zich nog liet redden ook. Maar dat dit laatste soms erg tegenvalt, zelfs met een schepnet, dat wist ik toen nog niet.

Rond die tijd las ik ergens op het internet over hoe beesten, vooral amfibieën tijdens de trek, massaal in putten verdwijnen en er nooit meer uit komen. Dat ik dat nooit zelf had bedacht! Een half miljoen volwassen amfibieën (en een veelvoud aan kleintjes) per jaar in Nederland alleen al, aldus een RAVON-onderzoek uit 2012. Stomme slachtoffers van onze beschaving. Ze gebruiken nota bene de stoeprand ter oriëntatie. Padden zullen trouwens wel moeten, want die komen er meestal niet tegenop. Maar juist die putten in stoepranden (de zogenaamde trottoirkolken) krijg je niet zomaar open.

De putthaak die ik op het internet bestelde, bleek voor de meeste Leidse putten te dik; gelukkig kun je ze ook op maat laten maken. Zo kom je nog eens ergens. Met mijn fijne custom-made putthaak was ik natuurlijk niet meer te houden en ik ging op onderzoek uit in de buurten waar ik geregeld kom. Ik was er al snel achter dat het met een stevig schepnetje een stuk fijner werkt en dat je het beste in het donker op pad kunt gaan: overdag zie je niet goed wat er in zo'n put zit en bovendien kunnen de beestjes 's nachts tenminste gelijk verder trekken. Alleen reageert natuurlijk niet iedere buurtbewoner even ontspannen als er 's avonds laat een duistere gestalte met een hoofdlampje en vreemde instrumenten in de putten loopt te kijken.

Tegenwoordig heb ik ter geruststelling een fluoriserend hesje aan en dat werkt goed. Er vragen regelmatig voorbijgangers wat ik aan het doen ben en de reacties zijn bijna altijd positief tot enthousiast. Van oudere hondeneigenaars die over hun eigen ervaringen met salamanders gaan vertellen tot Marokkaans-Nederlandse puberjongens die het wel spannend vinden wat ik daar aan het doen ben. Ieder jaar word ik wel een keer door een politieagent aangesproken en grappig genoeg vinden ze tot dusver altijd dat ik 'goed bezig' ben en wensen ze me veel succes, hoewel het natuurlijk eigenlijk verboden is de kolken open te maken.

In sommige straten, meestal langs een sloot, is het in elke put raak: eerst de gewone padden en in de loop van het voorjaar nemen de bruine kikkers het over. Kleine watersalamanders zijn op de meeste plaatsen een zeldzaamheid, al heb ik intussen ook een sloot ontdekt waarlangs ze wel massaal in de putten belanden. De gemeente heeft daar kunststofmatten in de kolken gehangen, maar ik vermoed dat het nut ervan beperkt is (volwassen padden hebben er in elk geval niets aan) en helaas

Putthaak, schepnet, hoofdlamp, hesje en een heavy-duty kluszeep voor na afloop. (Foto: Corinna Vermeulen)

wordt er geen onderhoud gepleegd, dus de helft is alweer onbruikbaar.

Als je een kolk openmaakt, moet je maar net het geluk hebben dat de beestjes zich laten zien en vangen. Soms ben je een kwartier bezig om alle modder uit een put te scheppen en dan blijkt er vaak nog heel wat meer in te zitten dan die ene kikker die je net weg zag duiken.

Voor dit werk moet je niet alleen tegen stinkende blubber en grote spinnen kunnen, maar ook tegen het druppel-op-een-gloeiende-plaat-gevoel. Misschien kan ik er achthonderd redden in een jaar; zelfs in mijn eigen stad is dat maar een fractie. Toch is het vooral enorm bevredigend als je, vermoeid en smerig thuisgekomen, je handen staat te schrobben in de wetenschap dat je tien kikkers, drie padden en twintig salamanders van een langzame dood hebt gered.

Corinna Vermeulen
corinna.vermeulen@xs4all.nl